

Bruxelles, 18.5.2018
COM(2018) 304 final

COMUNICARE A COMISIEI CĂTRE PARLAMENTUL EUROPEAN ȘI CONSILIU

privind educația în situații de urgență și de criză prelungită

1. UN ANGAJAMENT PENTRU O EDUCAȚIE SIGURĂ, INCLUZIVĂ ȘI DE CALITATE ÎN SITUAȚII DE URGENȚĂ ȘI DE CRIZĂ PRELUNGITĂ ÎN ACȚIUNEA EXTERNĂ A UE

Agenda 2030 pentru dezvoltare durabilă, în special obiectivul său nr. 4,¹ recunoaște importanța unui proces de educație și de formare de calitate, ca bază esențială în abordarea provocărilor majore la nivel mondial. În 2016, acest fapt a fost recunoscut în cadrul summitului umanitar mondial odată cu lansarea platformei „Educația nu poate aștepta”², menită să transforme modul în care se desfășoară educația în situații de urgență și de criză prelungită.

Dreptul la educație este recunoscut de Carta Drepturilor Fundamentale a Uniunii Europene³, care se adresează instituțiilor UE, precum și statelor membre atunci când acestea din urmă pun în aplicare dreptul UE. Acest lucru este esențial pentru dezvoltarea pașnică a societății⁴, creșterea economică și realizarea potențialului individual. Tratatul privind Uniunea Europeană angajează în mod expres UE să promoveze protecția drepturilor copilului⁵. Dreptul la o educație de calitate și incluzivă, la formare și la învățare pe tot parcursul vieții este primul principiu al Pilonului european al drepturilor sociale⁶. Copiii ocupă un loc special în cadrul acțiunilor externe ale Uniunii Europene, acestea fiind bazate pe drepturile copilului⁷, afirmându-se că „orice progres privind situația copilului este esențial pentru prevenirea fragilității statelor și pentru asigurarea unei dezvoltări durabile pe termen lung, a coeziunii sociale, stabilității și securității umane la nivel național, regional și mondial”⁸.

Cu toate acestea, realitatea este că milioane de copii nu au acces la o educație de calitate din cauza conflictelor care durează tot mai mult, a strămutării forțate, a violenței, a schimbărilor climatice și a dezastrelor. Acestea lasă în urma lor **generații pierdute**, needucate, și reprezintă principalele cauze care îi determină pe mulți să pornească în călătoriile periculoase către Europa⁹ și alte regiuni ale lumii, afectându-le stabilitatea și dezvoltarea.

Jumătate dintre copiii neșcolarizați din întreaga lume trăiesc în contexte afectate de criză și conflicte și aproape jumătate dintre refugiații de vârstă școlară primară sunt neșcolarizați. Aceasta obligă UE să reacționeze prin utilizarea gamei sale de instrumente și abordări. UE și-a **sporit semnificativ sprijinul** acordat educației în situații de urgență și de criză prelungită la nivel mondial în ultimii ani, recunoscând faptul că, aproape mereu, educația este sectorul cel mai slab finanțat în situații de criză, reprezentând mai puțin de 3 % din finanțarea globală totală destinată ajutoarelor umanitare¹⁰. UE a majorat finanțarea pentru educație în

¹ Asigurarea unui învățământ de calitate, favorabil incluziunii și echitabil și promovarea oportunităților de învățare pe tot parcursul vieții pentru toți.

² <http://www.educationcannotwait.org/>

³ Carta drepturilor fundamentale a Uniunii Europene, articolul 14. JO C 326, 26.10.2012, pp. 391–407; Adunarea Generală a ONU, Convenția cu privire la drepturile copilului, 20 noiembrie 1989, ONU, seria Tratat, vol. 1577

⁴ O strategie globală pentru politica externă și de securitate a Uniunii Europene, prezentată de ÎR/VP în iunie 2016 https://europa.eu/globalstrategy/sites/globalstrategy/files/pages/files/eugs_review_web_13.pdf

⁵ Articolul 3 alineatul (3) al doilea paragraf și alineatul (5) din Tratatul privind Uniunea Europeană (TUE) angajează în mod expres UE să promoveze protecția drepturilor copilului în cadrul acțiunilor interne și externe ale UE.

⁶ Comunicarea Comisiei „Instituirea unui Pilon european al drepturilor sociale”, COM(2017) 250.

⁷ Orientările UE pentru promovarea și protecția drepturilor copilului, adoptate de Consiliu în 2017.

⁸ COM(2008) 55 și Orientările UE pentru promovarea și protecția drepturilor copilului, adoptate de Consiliu în 2017.

⁹ COM(2017) 211 Comunicarea Comisiei către Parlamentul European și Consiliu intitulată „Protecția copiilor migranți”

¹⁰ Raportul global de monitorizare a educației (2016) publicat de UNESCO intitulat „Aid to education stagnates, jeopardising global targets” (Ajutorul pentru educație stagnează, punând în pericol obiectivele globale” și raportul global de monitorizare a educației (2017) publicat de UNESCO intitulat „Accountability in

situații de urgență și de criză de la 1 % din ajutoarele umanitare în 2015 la 8 % în 2018, având obiectivul de a atinge 10 % până în 2019. O mare parte a asistenței sale bilaterale pentru dezvoltare în domeniul educației în perioada 2014-2020 este alocată țărilor fragile și afectate de criză. UE este un donator principal pentru sectorul educației ca răspuns la criza regională din Siria și oferă finanțare multilaterală semnificativă pentru inițiativele de la nivel mondial care răspund nevoilor educaționale în situații de urgență și de criză¹¹.

Asistența actuală a UE pentru educație în situații de urgență și de criză prelungită acoperă toate nivelurile educației, în colaborare cu guvernele, agențiile ONU, organizații neguvernamentale, societatea civilă, actori din sectorul privat, Parteneriatul global pentru educație și alte părți interesate. Sprijinul bilateral și dialogul politic cu guvernele sunt însoțite de o serie de inițiative menite să atenueze riscul de întrerupere a studiilor în întreaga lume, de la crearea unor spații temporare de învățare la dezvoltarea de programe de învățământ la distanță pentru copiii care nu pot ajunge la școli. De exemplu, UE a răspuns nevoilor educaționale ale copiilor sirieni în mod corespunzător, utilizând finanțarea bilaterală pentru dezvoltare, ajutorul umanitar, Fondul fiduciar regional al Uniunii Europene ca răspuns la criza siriană și Instrumentul pentru refugiații din Turcia.

În ultimii ani, nevoile de pe teren au crescut semnificativ și au apărut noi provocări. Deși amploarea nevoilor depășește resursele sale, UE are un rol important de jucat printr-un răspuns mai amplu, concentrându-se asupra **direcționării intervențiilor către persoanele care au cea mai mare nevoie de sprijin**¹² și mobilizând sprijinul global pentru acțiuni viitoare.

Prin urmare, prezenta comunicare propune un cadru politic actualizat al UE care să abordeze, prin acțiunea externă a UE, provocările din ce în ce mai mari cu care se confruntă educația în situații de urgență și de criză prelungită în afara UE. Acesta propune o abordare care consolidează responsabilitatea reciprocă între instrumentele externe relevante ale UE pentru a răspunde nevoilor educaționale în situații de urgență și de criză prin asistență umanitară și pentru dezvoltare, bazată pe **coordonare, complementaritate și acțiune politică** („conexiune”¹³). De asemenea, reflectă priorități noi și emergente, cum ar fi efectele violenței asupra educației.

Răspunsul la nevoile educaționale în situații de urgență și de criză necesită o abordare holistică. Prezenta comunicare stabilește **accepțiunea dată de Comisie noțiunii de educație în situații de urgență și de criză prelungită** în sensul cel mai larg, înrădăcinată într-o abordare strategică și integrată de promovare a oportunităților de învățare sigură, inclusiv și de calitate pentru toți. Educația cuprinde învățarea pe tot parcursul vieții, inclusiv formele formale și non-formale¹⁴ ale nivelurilor stabilite ale sistemelor de educație, inclusiv

Education: meeting our commitments” (Responsabilitatea în educație: respectarea angajamentelor pe care ni le-am asumat)

¹¹ Prin intermediul asistenței sale pentru dezvoltare, UE a promis să aloce 475 de milioane EUR Parteneriatului global pentru educație și contribuie cu 16 milioane EUR la platforma „Educația nu poate aștepta” în perioada 2018-2020 și, prin intermediul asistenței sale umanitare, alocă 1 milion EUR pentru Clusterul mondial pentru educație în perioada 2018-2019.

¹² În ceea ce privește tratarea cu prioritate a persoanelor care au cea mai mare nevoie de sprijin, a se vedea secțiunea 3.2.

¹³ Punerea în aplicare a angajamentelor UE stabilite în comunicarea „Vieți demne: de la dependența de ajutor la autonomie” [COM(2016) 234] și în noul Consens european privind dezvoltarea, JO C 210, 30.6.2017, pp. 1-24.

¹⁴ În conformitate cu recomandarea Consiliului privind validarea învățării non-formale și informale, JO C 398, 22.12.2012, pp. 1-5: Învățarea formală se desfășoară într-un cadru organizat și structurat, dedicat în mod specific învățării, și în general conduce la acordarea unei calificări, de obicei sub forma unui certificat sau a unei diplome; Învățarea non-formală se realizează prin activități planificate, în care este prezentă o anumită formă de sprijin pentru învățare, poate include programe de transmitere a abilităților profesionale, de alfabetizare a adulților și de educație de bază pentru persoanele care abandonează prematur sistemul școlar.

învățământul preșcolar, primar, secundar, postliceal preuniversitar și universitar (inclusiv formarea tehnică și profesională, studiile universitare și alte forme de dezvoltare a competențelor).

Abordarea Comisiei în ceea ce privește educația în situații de urgență și de criză cuprinde situațiile de urgență apărute brusc și declanșate lent, conflictele, situațiile de violență, strămutările forțate, dezastrelor (provocate de om și naturale) și urgențele de sănătate publică, crizele prelungite și recurente sau orice combinație a acestora. Având scopul de a sprijini furnizarea continuă a programelor educaționale, această abordare se aplică în ceea ce privește conexiunea dintre ajutorul umanitar și dezvoltare pentru a include pregătirea, reducerea riscului de dezastre, prevenirea, atenuarea, răspunsul în situații de urgență, asistența în timpul crizelor prelungite și redresarea.

1.1. Amenințarea reprezentată de generațiile pierdute

Copiii reprezintă o treime din populația lumii, însă reprezintă mai mult de jumătate din totalul persoanelor afectate de crizele umanitare. Numărul fetelor și al băieților care se confruntă cu aceste crize reprezintă jumătate din totalul **copiilor neșcolarizați** la nivel mondial, iar acest număr este în creștere¹⁵. Siria, Irak, Yemen, Afganistan, Sudanul de Sud și Republica Democrată Congo sunt printre cele 35 de țări afectate de criză, în care aproximativ 75 de milioane de copii de vârstă școlară (cu vârste între 3 și 18 ani) se confruntă cu riscul de întrerupere a studiilor¹⁶. Acest risc este considerabil mai mare în cazul persoanelor strămutate. Agenția Națiunilor Unite pentru Refugiați estimează că mai mult de 65 de milioane de persoane sunt în prezent strămutate (cel mai mare număr de la cel de Al Doilea Război Mondial), durata medie a strămutării depășind adesea 20 de ani¹⁷. Puțin peste jumătate dintre refugiații de vârstă școlară primară frecventează școala, în timp ce mai puțin de un sfert din grupa de vârstă echivalentă frecventează liceul și doar 1 %, învățământul terțiar. Fetele sunt semnificativ mai dezavantajate, fiind de 2,5 ori mai expuse riscului de a fi neșcolarizate în țările afectate¹⁸.

Viitorul a milioane de copii și tineri este amenințat de intensificarea **violentei în instituțiile de învățământ**¹⁹, inclusiv a atacurilor asupra școlilor și a universităților, cum ar fi răpirile de elevi, utilizarea școlilor în scopuri militare, prezența minelor terestre, a munițiilor neexplodate și a resturilor explozive de război în jurul școlilor și distrugerea clădirilor școlilor. Educația poate fi utilizată în mod abuziv de către autorități pentru a încuraja ura și intoleranța, pentru a intensifica inegalitatea și opresiunea și a recruta copii vulnerabili pentru a-i implica în acte de violență²⁰. Inegalitățile în ceea ce privește desfășurarea procesului de

¹⁵ Raportul Băncii Mondiale pe 2017 privind dezvoltarea mondială: „Learning to Realise Education's Promise” (Să învățăm să ducem la îndeplinire promisiunea educației). Copiii care trăiesc în cele mai fragile contexte reprezintă aproximativ 20 % din populația lumii de vârstă școlară primară, însă reprezintă aproximativ 50 % din numărul persoanelor care nu frecventează școala, o creștere de la 42 % în 2008.

¹⁶ Overseas Development Institute (2016) „A common platform for education in emergencies and protracted crises: Evidence paper” (O platformă comună pentru educația în situații de urgență și de criză prelungită: document justificativ) ODI, Londra

¹⁷ UNHCR, Tendințe globale și strămutări forțate în 2016.

¹⁸ UNICEF (2017) „Education Uprooted: For every migrant, refugee and displaced child, education” (Educația dezrădăcinată: educație pentru fiecare migrant, refugiat și copil strămutat).

¹⁹ Coaliția globală pentru protejarea educației împotriva atacurilor. Raportul „Education Under Attack” (Educația sub atac), 2018.

²⁰ Burde et al (2015), „What works to promote children's educational access, quality of learning and wellbeing in crisis-affected contexts” (Ce anume funcționează pentru a promova accesul copiilor la educație, calitatea învățării și bunăstarea în contexte afectate de criză).

educație pot genera un sentiment de nedreptate și dezavantaje suplimentare pentru grupurile marginalizate, ceea ce, în cele din urmă, poate provoca conflicte²¹.

Copiii și tinerii neșcolarizați sunt **expuși unor riscuri crescute** de violență sexuală și bazată pe sex, de extremism violent, de căsătorie forțată, de sarcină la vârste fragede, de muncă a copiilor și de recrutare forțată²². Conflictele persistente, violente și adesea prelungite, strămutările forțate, inegalitățile, oportunitățile economice limitate și accesul la serviciile de bază sporesc și mai mult vulnerabilitatea față de aceste riscuri. Efectele crizelor asupra accesului la educație, cum ar fi închiderea școlilor sau prezența militară în școli, pot determina strămutarea persoanelor în căutarea unor medii mai sigure, foarte des în condiții care amenință viața.

Situațiile de urgență și de criză prelungită continuă să slăbească sistemele de educație care deja sunt afectate de lipsa resurselor, subminând **rezultatele învățării și potențialul copiilor și al tinerilor**. Întreruperea frecventă a studiilor și problemele psihosociale provocate de evenimentele traumatice împiedică învățarea și sunt agravate de lipsa cadrelor didactice și de sălile de clasă supraaglomerate.

1.2. Consolidarea acțiunii externe a UE

Pentru realizarea obiectivelor de dezvoltare durabilă și în conformitate cu Agenda 2030 pentru educație, UE se va concentra pe patru domenii strategice de acțiune prioritare:

1. Consolidarea sistemelor și a parteneriatelor pentru un răspuns educativ rapid, eficient, eficace și inovator;
2. Promovarea accesului, a incluziunii și a echității;
3. Susținerea educației pentru pace și protecție;
4. Sprijinirea educației de calitate pentru rezultate mai bune ale învățării.

Pentru a progresa în raport cu aceste priorități, Comisia va îmbunătăți modalitățile de lucru în ceea ce privește coordonarea, poziția de lider la nivel mondial și finanțarea.

Programarea și planificarea comune și coordonate vor fi promovate în cadrul Comisiei, împreună cu statele membre ale UE și cu alți donatori și parteneri, îmbinând răspunsurile pe termen scurt, mediu și lung în mod echilibrat. UE își va utiliza rolul de organism mondial, sfera de influență și instrumentele pentru a spori atenția la nivel mondial asupra nevoilor nesatisfăcute și a deficitului de finanțare și pentru a consolida capacitățile de coordonare și de răspuns operațional.

În ultimii trei ani, creșterea finanțării umanitare a UE pentru educație în situații de urgență a rezultat din eforturile politice sporite, în funcție de amploarea nevoilor. Această finanțare ar trebui susținută în prezent pentru a permite urmărirea priorităților strategice ale UE și, în cele din urmă, pentru a avea un impact asupra a milioane de copii și tineri care se confruntă cu riscul de a deveni generații pierdute.

- Comisia va urmări să aloce 10 % din asistența sa umanitară pentru educație în situații de urgență și de criză prelungită până în 2019²³.

²¹ Raportul global de monitorizare din 2011 privind inițiativa „Educație pentru toți” publicat de UNESCO, intitulat „The hidden crisis: Armed conflict and education” (Criza ascunsă: conflictele armate și educația).

²² Nicolai et al (2015), „Education in emergencies and protracted crises towards a strengthen response” (Educația în situații de urgență și de criză prelungită către un răspuns consolidat), document de referință pentru summitul de la Oslo privind educația pentru dezvoltare.

²³ Depășirea nivelului recomandărilor Comisiei Internaționale pentru finanțarea oportunităților de educație la nivel mondial [Raportul „The Learning Generation” (Generația care învață), 2016].

- Comisia va sprijini finanțarea coordonată, promptă, previzibilă și flexibilă la nivel mondial a educației în situații de urgență și de criză prelungită.

2. PRIORITĂȚI STRATEGICE PENTRU EDUCAȚIE ÎN SITUAȚII DE URGENȚĂ ȘI DE CRIZĂ PRELUNGITĂ

2.1. Consolidarea sistemelor și a parteneriatelor pentru un răspuns în materie de educație rapid, eficient, eficace și inovator

Având scopul de a asigura disponibilitatea, previzibilitatea și transparența finanțării pentru educație în situații de urgență și de criză și în conformitate cu angajamentele²⁴ asumate la summitul umanitar mondial din 2016, acțiunile UE vor îmbunătăți eficacitatea răspunsurilor la nivelul conexiunii dintre ajutorul umanitar și dezvoltare. În acest scop, Comisia va adopta perspective comune pe termen scurt, mediu și lung, mecanisme de coordonare mai puternice, analize comune, o supraveghere comună a acțiunilor și contribuții comune la raportare, printre alte măsuri. Acest lucru va contribui la o combinație relevantă din punct de vedere contextual între asistența financiară previzibilă, multianuală și pe termen scurt și mediu.

Comisia va consolida și raționaliza acțiunile sale de furnizare a educației ca un bun public global, prin finanțări multilaterale, asistență tehnică, convocări la nivel mondial, participarea la organisme consultative și alte oportunități de angajament extern.

Comisia va adopta o abordare specifică de consolidare a sistemelor de educație, valorificându-și în acest scop rolul în dialogul politic și sprijinul bilateral. Dacă este posibil și adecvat, finanțarea din partea Uniunii va sprijini sistemele guvernamentale, inclusiv pe cele care îi găzduiesc pe refugiați²⁵, ca principali responsabili pentru dreptul la educație. Dacă sprijinul direct acordat guvernelor nu este posibil sau adecvat, consolidarea sistemului va avea în vedere sprijinirea celor mai potriviți actori educaționali disponibili²⁶.

Pentru a facilita stabilirea priorităților asistenței UE în funcție de necesități, în conformitate cu prioritățile autorităților naționale, Comisia va include nevoile educaționale asociate situațiilor de urgență și de criză prelungită în sprijinul pentru planificarea sectorului educației. Finanțarea din partea Uniunii se va baza pe evaluări temeinice ale nevoilor, inclusiv din partea ministerelor educației, a agențiilor ONU, a organizațiilor neguvernamentale, a organizațiilor societății civile, a actorilor din sectorul privat și a altor actori relevanți.

Actorii de la toate nivelurile vor fi sprijiniți în vederea îmbunătățirii colectării, gestionării și analizei datelor, inclusiv privind finanțarea educației și privind rezultatele învățării. De asemenea, vor fi sprijinite acțiunile care identifică cele mai bune practici și moduri eficiente și inovatoare de schimb și gestionare a informațiilor. Consolidarea capacităților pentru toți actorii din sector și la toate nivelurile va fi tratată cu prioritate, în coordonare cu sectorul privat, dacă este cazul.

²⁴ Lansată în cadrul summitului umanitar mondial din 2016, inițiativa Grand Bargain include o serie de schimbări în practicile de lucru ale donatorilor și ale organizațiilor umanitare, printre care pregătirea programării asistenței în numerar, o mai mare finanțare a unităților de intervenție naționale și locale și reducerea birocrăției prin cerințe armonizate de raportare.

²⁵ Domeniul de aplicare al prezentei comunicări se limitează la acțiunile din afara UE.

²⁶ În zonele nespujinite de guvern, autoritățile locale sau furnizorii alternativi de servicii, sistemele de coordonare umanitară/pentru dezvoltare sau alți factori pot fi considerați ca parte a sistemului care trebuie consolidat. În cazul în care un guvern este responsabil de atacurile asupra elevilor sau de refuzul dreptului la educație pentru grupurile marginalizate, pot fi căutate alternative.

Deși UE se angajează în serviciile educaționale publice²⁷, actorii din sectorul privat și ai societății civile pot oferi valoare adăugată în sprijinirea acestor servicii. Comisia va implica sectorul privat în vederea identificării și a dezvoltării de abordări inovatoare, precum și a asigurării unei legături între reformele în domeniul educației și nevoile societății și oportunitățile de pe piața forței de muncă. Sunt necesare parteneriate și mecanisme de coordonare îmbunătățite cu alte sectoare relevante, cum ar fi sănătatea, mijloacele de subsistență, protecția și alimentația, pentru a permite răspunsuri integrate și holistice la nevoile copiilor aflați în situații de urgență și de criză.

Exemple de bune practici:

În Liban, UE sprijină strategia Ministerului Educației și al Învățământului Superior intitulată „Reaching all Children with Education” (Educație pentru toți copiii) pentru a facilita integrarea refugiaților sirieni în sistemul național. Sprijinul UE este coordonat printr-un cadru comun de dezvoltare cu caracter umanitar la nivel național, care include asistența bilaterală, sprijinul prin intermediul Fondului fiduciar regional al Uniunii Europene ca răspuns la criza siriană și asistența umanitară în mod echilibrat. Punerea în aplicare este susținută de agențiile ONU și de organizații neguvernamentale.

UE joacă un rol principal în cadrul Forumului pentru dialog în domeniul educației, inițiat în cadrul fondului „Educația nu poate aștepta”, care reunește actori umanitari și actori de dezvoltare implicați în sprijinirea educației în Siria. Acest lucru a permis supravegherea comună a programării, analize comune și o mai bună coordonare.

UE a sprijinit eforturile recente de aplicare a Cadrului cuprinzător de răspuns privind refugiații la nivel regional, inclusiv prin intermediul Conferinței ministeriale privind educația pentru refugiați, care a avut loc la Djibouti în decembrie 2017 sub auspiciile Autorității interguvernamentale pentru dezvoltare a regiunii și ale guvernului din Djibouti. Angajamentele stabilite în declarația și planul de acțiune care au rezultat includ integrarea refugiaților în sistemele naționale de educație, elaborarea unor standarde și obiective minime și dezvoltarea unui mecanism regional pentru recunoașterea calificărilor.

În 2015, cutremurele din Nepal au distrus 35 000 de săli de clasă și au privat aproximativ 1 milion de copii de dreptul lor la educație. UE a colaborat cu guvernul și cu alți parteneri pentru a asigura centre educaționale de tranziție și resursele necesare pentru a permite cât mai multor persoane să se întoarcă la școală cât mai curând posibil. UE sprijină planul de dezvoltare a sectorului școlar din Nepal pentru „o mai bună reconstrucție” în zonele afectate de cutremure, prin cuprinderea populațiilor marginalizate, consolidarea capacităților de planificare și de gestionare la toate nivelurile și asigurarea unui proces de predare-învățare de calitate mai bună.

Acțiuni-cheie pentru îmbunătățirea guvernancei, a responsabilității și a finanțării:

- sprijin pentru consolidarea coordonării, a transparenței și a răspunderii în materie de finanțare la nivelul UE și mondial, de exemplu prin sprijinirea îmbunătățirilor standardului Inițiativei internaționale privind transparența ajutoarelor pentru raportare cu privire la educație în situații de urgență și de criză;
- promovarea unor parteneriate mai puternice, inclusiv la nivel mondial, cum ar fi acțiuni multipartite de finanțare a educației care creează valoare adăugată și un impact mai bun prin expertiza și experiența tuturor partenerilor, în special agențiile ONU și sectorul privat;

²⁷ COM(2016) 234. Angajamentele privind educația se concentrează pe: coordonare și abordarea bazată pe conexiune; rolul potențial al profesorilor strămutați; sprijinirea unor servicii educaționale publice funcționale; utilizarea progreselor tehnologice și facilitarea accesului la învățământul superior pentru elevii strămutați.

- în colaborare cu autoritățile naționale, realizarea de investiții în abordări inovatoare pentru gestionarea, transparența și raportarea datelor, inclusiv identificarea profesorilor și a copiilor neșcolarizați, pentru a facilita continuitatea educației și recunoașterea realizărilor;
- sprijin pentru consolidarea capacităților actorilor din domeniul educației în situații de urgență și de criză, cum ar fi organismele de coordonare, actorii responsabili de intervenții și guvernele, cu accent pe societatea civilă și actorii locali, prin inițiative noi și stabilite de dezvoltare a capacităților, cum ar fi cursurile oferite de Clusterul mondial pentru educație.

2.2. Promovarea accesului, a incluziunii și a echității

Coexistența pașnică, sensibilitatea interculturală, integrarea cu succes în comunitățile gazdă și coeziunea socială sunt funcții esențiale ale educației în situații de urgență și de criză. UE va sprijini integrarea copiilor și a tinerilor strămutați în sistemele de educație, inclusiv prin sprijinirea comunităților gazdă, punând astfel în aplicare în mod activ angajamentele noului Consens european privind dezvoltarea și ale comunicării „Vieți demne”²⁸.

Recunoscând amploarea nevoilor și limitările sprijinului UE în această privință, acțiunile se vor concentra asupra *persoanelor care au cea mai mare nevoie de sprijin*, cum ar fi:

- copiii și tinerii neșcolarizați și cei care se confruntă cu riscul de întrerupere a studiilor;
- copiii și tinerii strămutați forțat (refugiați și persoane strămutate în interiorul țării) și comunitățile lor gazdă;
- grupurile vulnerabile și dezavantajate, inclusiv copiii și tinerii care sunt separați și neînsoțiți, aflați în zone greu accesibile, cu dizabilități sau nevoi suplimentare, asociați forțelor și grupurilor armate (inclusiv o atenție specială acordată reintegrării lor prin educație) și aparținând unor minorități etno-lingvistice, precum și din categorii socioeconomice mai sărace.

Sunt necesare reacții proactive și rapide la toate nivelurile pentru a reduce la minimum cazurile de întrerupere a studiilor și pentru a promova oportunități educaționale incluzive, sigure și de protecție. Cu fiecare săptămână, lună sau an petrecut în afara școlii la vârsta școlarizării, copiii se deconectează de la parcursul lor educațional, iar probabilitatea de a se reîntoarce la școală scade.

Întrucât marea majoritate a copiilor și a tinerilor strămutați forțat sunt găzduiți în țări cu venituri mici sau cu venituri medii²⁹, sprijinul flexibil pe termen scurt trebuie să fie însoțit de o finanțare previzibilă pe termen lung pentru a consolida reziliența și eficacitatea sistemelor de educație. Sistemele de educație trebuie să se adapteze pentru a gestiona strămutările recurente și prelungite și pentru a răspunde atât nevoilor populațiilor strămutate forțat, cât și celor ale comunităților gazdă. Acest lucru necesită abordarea provocărilor comunităților gazdă în asigurarea unor servicii educaționale incluzive și de calitate, pe baza angajamentului de a pune în comun responsabilitatea cu țările afectate.

Situațiile de urgență și de criză prelungită au un efect disproporționat asupra educației femeilor și a fetelor. Riscurile specifice legate de gen cu care se confruntă fetele și băieții aflați în situații de urgență și de criză includ căsătoriile timpurii și forțate, sarcina la vârstă fragede, munca copiilor, recrutarea în grupuri armate și violența sexuală și bazată pe gen. Serviciile educaționale trebuie să răspundă nevoilor fetelor și ale băieților, de exemplu, acordând prioritate unor aspecte precum asigurarea de toalete separate în funcție de sex în

²⁸ Noul Consens european privind dezvoltarea, JO C 210, 30.6.2017, și COM(2016) 234, „Vieți demne: de la dependența de ajutor la autonomie”.

²⁹ UNHCR, Tendințe globale și strămutări forțate în 2016.

cadrul planurilor de reabilitare a școlilor, pentru a aborda preocupările legate de siguranță ale elevilor și ale părinților. Comisia va sublinia în continuare importanța includerii grupurilor vulnerabile și dezavantajate. Tinerii, care se confruntă adesea cu întreruperi ale sprijinului educațional pe măsură ce își asumă responsabilități specifice adulților, ar trebui să beneficieze de o atenție deosebită, punându-se accentul în mod special asupra nevoilor specifice de gen.

Exemple de bune practici:

Sprijinit de UE, proiectul inovator privind transferul condiționat al unor sume de bani pentru educație în Turcia a avut impact asupra a peste 290 000 de copii din familii vulnerabile de refugiați, sprijinindu-i să frecventeze școala în mod regulat.

UE a sprijinit o reacție rapidă la mișcările populației din Republica Democratică Congo. Aceasta oferă evaluări rapide ale nevoilor pentru a asigura un pachet de asistență integrată pentru populații în contextul strămutării, al bolilor sau al dezastrelor naturale.

UE, împreună cu statele membre, este cel mai mare susținător financiar al Agenției Organizației Națiunilor Unite de Ajutorare și Lucrări (UNRWA) care acționează în sprijinul refugiaților palestinieni. UNRWA sprijină peste 513 000 de copii și tineri în vederea frecventării a aproximativ 700 de școli elementare, pregătitoare și secundare și centre de formare profesională care funcționează în Gaza, Cisiordania și în întreaga regiune.

Atunci când Ebola a lovit Sierra Leone în 2014, școlile au fost închise timp de nouă luni. Parteneriatul Global pentru Educație, cu sprijinul UE, a contribuit la asigurarea unui sistem educațional alternativ prin intermediul televiziunii și al radioului, pe care copiii le-au putut urmări și asculta cât timp s-au aflat în afara școlii. Odată ce școlile s-au putut redeschide, parteneriatul a asigurat disponibilitatea unor medii de învățare sigure, prin dezinfectarea școlilor și furnizarea de stații de spălare a mâinilor și de materiale.

Acțiuni-cheie pentru îmbunătățirea accesului, a incluziunii și a echității:

- sprijinirea și promovarea unor mecanisme de reacție proactivă și rapidă, inclusiv de către organizațiile umanitare și guverne, cu impact asupra copiilor și a tinerilor aflați în situații de urgență și de criză și **cu scopul de a-i reintegra în sistemele de învățământ în termen de trei luni**³⁰;
- acordarea de prioritate sprijinului pentru copiii și tinerii care au nevoie cel mai mult din cauza situațiilor de urgență și de criză prelungită;
- consolidarea, în măsura în care este posibil, a capacității actorilor-cheie din sistemele de educație, în special ministerele educației, pentru a-i ajuta să pregătească și să adapteze sistemele de educație în vederea gestionării strămutărilor recurente și prelungite;
- sprijinirea nevoilor de gen ale copiilor și tinerilor, în special în ceea ce privește educația și protecția, cu accent special pe educația fetelor și a femeilor tinere, în conformitate cu Planul de acțiune pentru egalitatea de gen 2016-2020³¹.

2.3. Susținerea educației pentru pace și protecție

Educația este un instrument puternic de transformare socială, echitate îmbunătățită, prosperitate și consolidare a păcii. Cu toate acestea, gestionarea deficitară, abuzivă sau manipulativă a educației poate alimenta conflicte prin opresiune, inegalitate de șanse și

³⁰ Acest obiectiv se aliniază ambițiilor Declarației de la New York pentru refugiați și migrantii din 2017.

³¹ Planul de acțiune pentru egalitatea de gen 2016-2020, concluziile Consiliului (26 octombrie 2015), 13201/15.

rezultate, sau promovarea urii și a violenței. UE va promova o educație sensibilă la conflicte³² și va sprijini politicile educaționale bazate pe dovezi care promovează egalitatea și îi protejează pe copii și tineri împotriva stigmatizării din partea altora, a promovării urii, a extremismului violent și a recrutării în grupuri armate.

Instituirea unor medii de învățare sigure, de protecție și de calitate este esențială pentru abordarea Comisiei. Este necesar să existe bune practici pentru protejarea copiilor și a tinerilor, bazate pe principiul de a nu provoca neajunsuri. Având în vedere repartizarea mecanismelor de protecție instituționale și sociale care are loc de obicei în perioadele de criză, este necesar să existe sisteme de protejare a copiilor în pregătirea, planificarea, punerea în aplicare a acțiunilor și în etapele de tranziție aferente acestora. Comisia recunoaște și sprijină rolul central al părinților și al îngrijitorilor în educația și protecția copiilor și rolul mai extins al comunităților în ambele cazuri.

Având o importanță deosebită în situațiile de urgență și de criză, protecția ar trebui să se afle în centrul sistemelor de educație la toate nivelurile, punând accentul pe politici, procese și practici școlare non-violente, inclusiv pe prevenirea violenței sexuale și de gen. Pe lângă intervențiile inovatoare menite să răspundă nevoilor identificate, vor fi sprijinite acțiuni de consolidare a evaluării nevoii de protecție a copilului și de planificare.

Pentru a sprijini crearea unor sisteme de educație mai reziliente, asistența UE se va extinde dincolo de sprijinul acordat infrastructurii de rezistență la dezastre³³, pentru a sprijini reducerea riscului de dezastre și planificarea unei educații sensibile la criză. Infrastructura educațională ar trebui să fie sigură din punct de vedere structural și să conducă la o învățare sigură și incluzivă. Sprijinirea infrastructurii în situații de urgență și de criză va include o serie de opțiuni, aliniate la standardele convenite la nivel național, cum ar fi crearea de spații de învățare temporare, reabilitarea școlilor deteriorate și construcția de școli.

Educația este o componentă-cheie în abordarea Comisiei privind reziliența³⁴, întrucât contribuie la dezvoltarea rezilienței individuale și societale. Educația reprezintă o piatră de temelie a rezilienței individuale, asigurând bunăstarea generațiilor noi, oferind protecție și favorizând bunăstarea socială și emoțională și dezvoltarea cognitivă a persoanelor afectate de situațiile de urgență și de criză. Asistența UE va promova furnizarea de sprijin psihosocial, cum ar fi sprijinul pentru profesori și alți furnizori de asistență, precum și căi de sesizare și de răspuns pentru copiii și tinerii care au nevoie de servicii specializate. Astfel de acțiuni ar trebui incluse în mecanismele existente și naționale de sesizare și răspuns.

Pentru a aborda și a contribui la eradicarea atacurilor la adresa educației, Comisia recunoaște și sprijină activitatea Coaliției globale pentru protejarea educației împotriva atacurilor și va sprijini inițiativele de promovare și lansare a Declarației privind școlile sigure³⁵. Școlile ar trebui să fie refugii sigure, astfel cum sunt protejate de dreptul internațional umanitar.

³² Rețeaua inter-agenții privind educația în situații de urgență. Notă de orientare privind educația sensibilă la conflicte. 2013.

³³ COM(2014) 216 Cadrul de acțiune de la Hyogo post-2015: gestionarea riscurilor în vederea obținerii rezilienței.

³⁴ COM(2017) 21 și COM(2011) 637. UE se angajează să sporească sprijinul acordat educației de calitate pentru a oferi tinerilor cunoștințele și abilitățile necesare pentru a fi membri activi ai unei societăți în continuă evoluție. Noul Consens european privind dezvoltarea angajează UE și statele sale membre să aplice abordarea bazată pe conexiune, consolidând în mod activ reziliența individuală, comunitară, societală și națională. Aceasta este legată de prevenirea și combaterea crizelor, reducerea vulnerabilităților cronice, consolidarea încrederii în forțele proprii, precum și de reziliența la nivelul societății și a statului.

³⁵ Declarația privind școlile sigure (2015) oferă statelor posibilitatea de a-și exprima sprijinul politic larg privind protecția și continuarea educației în situații de conflict armat și este instrumentul cu ajutorul căruia statele pot aproba și se pot angaja să pună în aplicare Orientările privind protejarea școlilor și a universităților de utilizarea în scopuri militare pe durata conflictelor armate.

Exemple de bune practici:

UE a sprijinit proiectul „Școlile ca zone ale păcii” în Republica Democratică Congo. Proiectul vizează asigurarea protecției fetelor și a băieților la școală, evitarea întreruperii studiilor din cauza conflictelor armate și asigurarea faptului că fiecare copil se dezvoltă și este educat într-o atmosferă fără interferențe, violență și atacuri.

UE sprijină programul privind un proces educațional mai bun în Palestina³⁶, pentru a oferi sprijin psihosocial copiilor traumatizați din cauza experiențelor violente cu care s-au confruntat. Acesta combină activități de grup realizate de profesori și servicii specializate pentru copiii care au nevoie de sprijin suplimentar.

Pentru a sprijini educația copiilor strămutați care se întorc în satele lor din zonele tribale sub administrare federală (FATA) din Pakistan, UE a colaborat cu autoritățile locale și cu alte agenții pentru o „mai bună reconstrucție” pe termen lung. Au fost asigurate spații de învățare sigure, protectoare și favorabile egalității de gen pentru 45 000 de copii. Tinerilor le-au fost oferite activități de consolidare a păcii, programe de competențe profesionale și de ucenicie. Aceste acțiuni fac parte dintr-un plan de educație al administrației locale pe zece ani, elaborat de administrația regională, cu sprijinul UE.

Acțiuni-cheie pentru sprijinirea și consolidarea educației pentru pace și protecție:

- promovarea și punerea în aplicare a principiilor și a orientărilor privind educația sensibilă la conflicte, cum ar fi asigurarea unui proces de predare care promovează respectul pentru diversitate, toleranță și cetățenie responsabilă și activă, prin formarea cadrelor didactice, dezvoltarea programei școlare și dezvoltarea profesională a cadrelor didactice;
- consolidarea sistemelor de educație pentru pregătire și reacție în fața dezastrelor, cum ar fi prin intermediul Cadrului cuprinzător privind siguranța școlilor³⁷;
- sprijinirea acțiunilor de prevenire a actelor de violență și de reacție la acestea, inclusiv în ceea ce privește violența sexuală și legată de gen în școli, prin consolidarea cadrelor privind protecția copiilor;
- sprijinirea abordărilor inovatoare de îmbunătățire a rezilienței personale a copiilor și a tinerilor afectați de situații de urgență și de criză prelungită, inclusiv prin acțiuni care includ sprijin psihosocial și intervenții de învățare socială și emoțională;
- pledarea, prin toate canalele aflate la dispoziția UE, pentru încetarea atacurilor asupra educației și sprijinirea activă a inițiativelor și a proiectelor care urmăresc să protejeze educația împotriva atacurilor;
- sprijinirea acțiunilor care depășesc granițele școlilor și care promovează o implicare mai mare a comunității și a persoanelor care asigură servicii de asistență în educație și protecție în situații de urgență și de criză prelungită.

2.4. Sprijinirea unei educații de calitate pentru rezultate mai bune ale învățării

Asistența UE pentru educație pleacă de la premisa că sistemele educaționale ar trebui să fie de bună calitate, pentru a le permite copiilor și tinerilor să reușească în procesul de învățare³⁸. Angajamentele UE privind crearea unor programe școlare relevante, existența unor cadre didactice și a unor directori cu instruire adecvată, existența unor materiale didactice adecvate

³⁶ Această denumire nu se interpretează ca o recunoaștere a statului Palestina și nu aduce atingere pozițiilor individuale ale statelor membre cu privire la acest subiect.

³⁷ Biroul Organizației Națiunilor Unite pentru reducerea riscurilor de dezastre și Alianța globală pentru reducerea riscului de dezastre și reziliență în sectorul educației (2017), Cadrul cuprinzător privind siguranța școlilor.

³⁸ COM(2002) 116 Comunicare privind educația și formarea profesională în contextul reducerii sărăciei în țările în curs de dezvoltare

și disponibilitatea unei infrastructuri școlare adecvate rămân esențiale pentru asistența în situații de urgență și de criză prelungită³⁹.

În contexte afectate de crize, în special în țările cu venituri reduse, disponibilitatea unor cadre didactice calificate și instruite este adesea inexistentă. Este posibil ca profesorii să nu aibă cunoștințele lingvistice sau pedagogice necesare pentru a răspunde nevoilor cursanților. Aceștia, dar și alți membri ai personalului didactic, pot suferi ei înșiși traume și pot avea nevoie de sprijin. Este posibil ca profesorii strămutați să nu dețină documentația necesară pentru a preda în comunitatea gazdă. UE va sprijini politici și acțiuni menite să asigure disponibilitatea unor cadre didactice instruite.

De asemenea, UE va susține adoptarea de măsuri speciale, cum ar fi pentru sprijinire și reținere, pentru a compensa provocările cu care se pot confrunta elevii la integrarea într-un sistem educațional. Sunt necesare răspunsuri adaptate pentru fiecare nivel de educație, bazate pe vârsta, sexul și educația elevilor. Aceasta poate include forme non-formale sau alternative de educație și va lua în considerare diferitele nevoi de la fiecare nivel de educație.

Integrarea copiilor și a tinerilor strămutați forțat în sistemele naționale de educație necesită menținerea unor legături esențiale între limbă, identitate și cultură. Expertiza UE în ceea ce privește politicile lingvistice, exemplificată în întreaga UE, va fi pusă în valoare prin intermediul dialogului politic și al asistenței. Aceasta va sprijini promovarea unor politici lingvistice progresive, bazate pe dovezi, referitoare la utilizarea limbii materne și a altor limbi suplimentare.

Recunoscând caracterul tot mai îndelungat al strămutărilor și posibilitatea ca populațiile strămutate să experimenteze multiple strămutări, mobilitatea și acreditarea între sistemele de educație și în cadrul acestora trebuie intensificate⁴⁰. Lipsa documentației nu ar trebui să constituie o barieră în calea accesului la educație în timp util la sosire pentru copiii și tinerii strămutați, și trebuie instituite protocoale pentru a se asigura că dreptul la educație are prioritate față de orice sistem de acreditare. În special, accesul la educația de bază nu ar trebui refuzat pe baza examinărilor⁴¹. Mai degrabă, ar trebui utilizate mecanisme adecvate de evaluare pentru a identifica modul în care se pot aduce îmbunătățiri privind accesul și sprijinul și pentru a documenta politicile. Totodată, toți tinerii trebuie să poată avea acces la examene și să obțină certificările care, de obicei, reprezintă baza oportunităților ulterioare de educație și de ocupare a forței de muncă.

UE se angajează să asigure un proces de educație primară și secundară incluziv, echitabil și de calitate, și înțelege că abilitățile fundamentale, cum ar fi abilitățile de bază în materie de alfabetizare și numerice, reprezintă elemente esențiale pentru educația ulterioară.⁴²

De asemenea, UE recunoaște importanța educației și a formării tehnice și profesionale legate de piața muncii, precum și a învățământului superior⁴³. Dezvoltarea abilităților și pregătirea pentru ocuparea forței de muncă în situații de criză trebuie să ia în considerare presiunile economice și sociale cu care se confruntă elevii, cum ar fi munca copiilor, deplasarea restricționată și normele de gen. Angajamentele UE privind dezvoltarea competențelor și promovarea capacității de inserție profesională, a muncii și a mijloacelor de subsistență

³⁹ Ibid.

⁴⁰ Învățarea s-ar putea desfășura în conformitate cu Planul de acțiune al Comisiei Europene privind integrarea resortisanților țărilor terțe, în care Comisia a acordat prioritate sprijinului pentru evaluarea timpurie, documentarea și recunoașterea competențelor și a calificărilor academice și profesionale.

⁴¹ Acest lucru se referă la examinări, la orice test/examinare asociat(ă) cu consecințe pentru participant (examene cu mize mari), cum ar fi un examen de admitere.

⁴² COM(2002) 116 Comunicare privind educația și formarea profesională în contextul reducerii sărăciei în țările în curs de dezvoltare

⁴³ Ibid.

decente subliniază necesitatea de a se asigura oportunități echitabile pentru femeile tinere, precum și pentru bărbații tineri și pentru alte grupuri dezavantajate.

UE va continua să sprijine parteneriatele dedicate cercetării și învățării pentru a consolida baza de cunoștințe a sectorului. În acest context, ar trebui să se urmărească crearea de sinergii cu programul-cadru al UE pentru cercetare și inovare, cu scopul de a aborda în mod eficace provocările la adresa educației în situații de urgență și de criză în cadrul acțiunii externe a UE.

Exemple de bune practici:

În Irak, UE a sprijinit reforma sistemului de educație și formare profesională și tehnică pentru a-și spori competitivitatea și relevanța în conformitate cu standardele internaționale.

În 2018, UE a lansat inițiativa „Consolidarea rezilienței: oportunități de educație în medii fragile și afectate de crize”. Aceasta combină programe multinaționale de cercetare și programare în șapte țări din Africa cu o finanțare de aproximativ 20 de milioane EUR pe o perioadă de 4 ani.

În Kenya, UE a sprijinit programe de formare pentru refugiații somalezi în vederea dobândirii statutului de cadre didactice acreditate, în lagărul de refugiați din Kakuma. Profesorii au folosit tehnologia informației pentru a participa la programa de formare a cadrelor didactice prin intermediul învățământului la distanță.

Acțiuni-cheie pentru îmbunătățirea calității educației:

- sprijinirea inițiativelor care să permită certificarea, mobilitatea, acreditarea, recunoașterea și tranziția copiilor și a tinerilor strămutați între sistemele de educație, precum și a acțiunilor care să asigure admiterea și reținerea copiilor în diverse parcursuri educaționale formale și non-formale;
- promovarea și sprijinirea reformei sistemului de educație, în special a reformei programelor școlare, pentru a se adapta la nevoile în schimbare în situații de urgență și de criză prelungită, cum ar fi extinderea și consolidarea forței de muncă reprezentate de cadrele didactice pentru a răspunde nevoilor cursanților în situații de urgență și de criză și introducerea unor programe de învățare accelerată pentru copiii care au pierdut mai mulți ani de educație;
- acțiuni de sprijin bazate pe tehnologia informației și resurse educaționale deschise, pentru a oferi acces la învățarea digitală, la schimbul virtual și alte inovații;
- sprijinirea educației și a formării tehnice și profesionale legate de competențe și mijloace de subsistență, acordând atenție nevoilor specifice ale femeilor și bărbaților tineri, integrate în învățarea practică și relevante pentru oportunitățile de trai;
- sprijinirea mecanismelor de schimb, actualizare și aplicare a standardelor internaționale relevante⁴⁴ pentru educație în situații de urgență și de criză.

3. CONCLUZIE

Atenția crescândă acordată educației în situații de urgență și de criză în afara Uniunii Europene în ultimii ani reflectă amploarea alarmantă și tot mai mare a nevoilor și a provocărilor care necesită o soluționare. Prezenta comunicare oferă un cadru politic holistic și eficace pentru modul în care UE poate promova această agendă și în care își poate consolida rolul de lider în acest domeniu politic. Această ambiție este sprijinită de exemplul copiilor și al tinerilor care reușesc să treacă peste dificultăți pentru a-și continua studiile.

⁴⁴ Cum ar fi standardele minime pentru educație ale Rețelei inter-agenții privind educația în situații de urgență: pregătire, răspuns și redresare. 2010

Comisia, cu sprijinul Serviciului European de Acțiune Externă (SEAE), inclusiv al delegațiilor UE, va angaja în mod activ statele membre, alte țări, organizații internaționale și actori din sectorul public și privat pentru a promova și sprijini cooperarea și coordonarea mai eficiente și eficace în vederea acordării unui sprijin mai rapid, mai previzibil și mai durabil pentru educație în situații de urgență și de criză prelungită. În cadrul acestui proces, serviciile Comisiei și SEAE vor promova, de asemenea, îndeplinirea obiectivelor noului Consens european privind dezvoltarea și ale comunicării intitulate „Viați demne”. Rolul statelor membre este esențial în acest sens.

Comisia invită Parlamentul European să ia notă de orientările în materie de politici stabilite în prezenta comunicare și invită Consiliul să le aprobe prin concluzii ale Consiliului.